

בבית המשפט העליון

רע"ב 6463/18 - ב'

לפני: כבוד השופטת ע' ברון

המבקש: מועתסם זועבי

נגד

המשיבה: ועדת השחרורים במקום מושבה בבית הסוהר
אשל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט לעניינים
מנהליים בבאר שבע מיום 1.7.2018 (הנשיאה ר' יפה-כ"ן,
סגן הנשיאה א' ביתן, והשופטת ג' שלו) בעת"א-38599-
06-18

בשם המבקש: עו"ד מגיד בדר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מנהליים
בבאר שבע מיום 1.7.2018 (הנשיאה ר' יפה-כ"ן, סגן הנשיאה א' ביתן והשופטת ג' שלו)
בעת"א 38599-06-18 (להלן: הבקשה ו-פסק הדין, בהתאמה), בגדרו נדחתה עתירת
המבקש כלפי החלטת ועדת השחרורים לבטל את שחרורו המותנה ממאסר.

רקע עובדתי

2. המבקש, יליד 1989, הורשע על פי הודאתו בעבירות של גניבת רכב (שלוש
עבירות), ניסיון גניבת רכב, והכשלת שוטר במילוי תפקידו; ובגינן נגזרו עליו 34
חודשי מאסר שהחלו להימנות מיום מעצרו, 26.11.2015. כן נגזרו עליו שנת מאסר על
תנאי וקנס בסך 5,000 ש"ח (ת"פ 6598-12-15). בחלוף 20 חודשים מתחילת ריצוי
מאסרו התקיים דיון בוועדת השחרורים (להלן גם: הוועדה) בעניין בקשת המבקש

לשחרור מוקדם. לאחר ששמעה את דברי באי-כוח הצדדים ואת המבקש בעצמו, ומשהודיעה המדינה כי היא אינה מתנגדת לשחרורו המוקדם של המבקש, הורתה הוועדה על שחרור המבקש מנשיאת יתרת תקופת המאסר שהושתה עליו, בהתאם לסעיף 3 לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (להלן: החוק). שחרורו של המבקש הותנה בתנאים מגבילים ובהם עמידה בתנאי תכנית השיקום בפיקוח הרשות לשיקום האסיר (להלן: רש"א) שכללה שילובו בהוסטל השיקומי "אלפאטאם" למשך 6 חודשים (להלן: ההוסטל); חתימה אחת לחודש בתחנת המשטרה; מעצר בית לילי; איסור ביצוע כל עבירה; איסור התרועעות עם עבריינים; איסור יציאה לחו"ל ללא אישור הוועדה, ועוד. כן נקבע כי תקופת השחרור על תנאי תעמוד על 395 ימים ותחל ביום 27.8.2017 (להלן: תקופת התנאי).

3. ועדת השחרורים קיימה ישיבת מעקב ראשונה בעניינו של המבקש ביום 26.12.2017 ובסופה נקבע כי המבקש עומד בתנאי הרישיון. כמו כן ביום 11.2.2018, ולאחר שהמבקש השלים את תקופת שהותו בהוסטל, הוגש דו"ח מסכם מטעם גורמי הטיפול בהוסטל שמסרו כי התנהגותו של המבקש בהוסטל הייתה חיובית, הוא עמד בחוקי ההוסטל, שיתף פעולה עם גורמי הטיפול והביע מוטיבציה לשינוי דרכיו; עוד נמסר כי הוא השתלב בצורה טובה במקום עבודתו. עם זאת, לאחר שחרורו מן ההוסטל חל מפנה בהתנהגותו של המבקש, וכתוצאה מכך הגישה רש"א ביום 25.3.2018 בקשה להפקעת רישיון (להלן: בקשת ההפקעה). במסגרת הבקשה נטען כי עם סיום תהליך הטיפול בהוסטל היה על המבקש לעבור להמשך טיפול פרטני וקבוצתי, לעבור בדיקות סמים ואלכוהול שגרתיות, ולהיפגש עם יועצת תעסוקה, ואולם הוא ניתק קשר עם רש"א ולא ניתן היה להשיגו במשך 3 שבועות. ביום 13.5.2018 שלחה רש"א הודעה מעדכנת שבה ציינה שהצליחה ליצור קשר עם המבקש; ואולם בפגישת הבהרה עמו עלה כי הוא שב להשתמש בסמים, והוא מסרב להשתלב מחדש במסגרת טיפול סגורה למכורים לסמים.

4. ביום 10.6.2018, לאחר שקיימה דיון בבקשת ההפקעה ונתנה דעתה לטענות הצדדים, החליטה ועדת השחרורים להורות על ביטול מלוא תקופת הרישיון – 395 ימים (להלן: החלטת ההפקעה). בתוך כך דחתה הוועדה את טענות בא-כוח המבקש כי לנוכח נסיבות חייו של המבקש והתנהגותו החיובית בהוסטל אין להפקיע את רישיון האסיר; ולחלופין יש לנכות מתקופת התנאי את החודשים שבהם שהה המבקש בהוסטל. בהקשר זה ציינה הוועדה כי "על פי החוק אמורה הוועדה להפקיע את מלוא תקופת התנאי והחריג הוא סטייה מהכלל". עוד ציינה הוועדה כי החוק קובע כי אם לא

תופקע מלא תקופת התנאי יתרת התקופה הופכת לתקופת תנאי חדשה שמחייבת תכנית טיפולית ותעסוקתית; ואולם תכנית כזו לא הוצגה בפני הוועדה. יתרה מכך, לשיטת הוועדה הפרת תנאי השחרור וחזרתו של המבקש לשימוש בסמים על אף הטיפול האינטנסיבי שעבר בכלא ובהוסטל מלמדים כי אף אם היה מקום לקבוע לו תנאי שחרור, הרי שלא ניתן ליתן בו אמון שימלא אחריהם.

פסק הדין

5. המבקש מיאן להשלים עם החלטת ההפקעה ועתר לביטולה לבית המשפט המחוזי בבאר שבע בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים. ביום 1.7.2018 הורה בית המשפט על דחיית העתירה, תוך שקבע כי לא נפל פגם בהחלטת הוועדה להפקיע את מלוא תקופת התנאי מבלי לנכות ממנה את החודשים שבהם שהה המבקש בהוסטל. נקבע כי ככל שהפרת התנאי מהותית יותר ונוגעת ללב העניין כך גוברת ההצדקה להורות כי האסיר יישא את מלוא תקופת התנאי במאסר; ובענייננו גמילתו של המבקש מסמים היא שעמדה במרכז החלטת השחרור על תנאי ובלב תוכנית הטיפול שנבנתה עבורו. עוד ציין בית המשפט כי הוא ער לכך שמדובר בתקופת תנאי ארוכה, ואולם לשיטתו נתון זה מצביע דווקא על גודל ההזדמנות שניתנה למבקש ועל כך שלא השכיל לנצלה, על אף שידע כי תקופת תנאי ארוכה מרחפת מעל לראשו. טרם סיום ביקש בית משפט להעיר על קביעה מסוימת של הוועדה: הוועדה ציינה כאמור כי החוק מורה על הפקעת מלוא תקופת התנאי, אלא במקרים חריגים; ואולם בית המשפט הבהיר כי ישנה הבחנה בחוק בין הפרת תנאי בדמות ביצוע עבירה נוספת, שאז ברירת המחדל היא הפקעת מלוא תקופת התנאי; לבין הפרת תנאי מתנאי השחרור, שאז ברירת המחדל היא שונה ועל הוועדה לשקול כל מקרה ונסיבותיו. אך מכל מקום נקבע כי בנסיבות העניין החלטת הוועדה להפקיע את מלוא תקופת התנאי היא סבירה ואין מקום להתערב בה.

בקשת רשות הערעור

6. לשיטת המבקש הבקשה מעוררת סוגיה מהותיות המחייבת מתן רשות ערעור, והיא שאלת המשקל שעל ועדת השחרורים לתת לשהות בהוסטל, במסגרת הדיון על אודות הפקעת רישיונו של אסיר ברישיון. לגישתו, התנאים הנוקשים של מגורים בהוסטל סגור דומים לתנאי בית הסוהר בכל הנוגע לשלילת חירות וזכויות האסיר, ושומה על הוועדה לתת לכך משקל מרכזי בהחלטתה. המבקש סבור כי בענייניו היה על הוועדה לנכות מתקופת התנאי את החודשים שבהם שהה בהוסטל, ובפרט מקום שהתנהגותו הייתה חיובית והוא מילא אחר כל הכללים. עוד נטען כי נפלה טעות

בהחלטת הוועדה שקבעה כי נקודת המוצא היא הפקעת מלוא תקופת התנאי, על אף שבעניינו של המבקש חל סעיף 21 לחוק שדן בהפרה של תנאי השחרור הקובע כי לוועדה מסור שיקול דעת בשאלה אם להפקיע את מלוא תקופת התנאי או חלק ממנה. בעניין זה טוען המבקש כי משעמד בית המשפט המחוזי על טעותה של הוועדה בהקשר זה, היה עליו להשיב את הדיון לוועדה ולא לדון בשאלת ההפקעה לגופה; וכי משבית המשפט לא עשה כן, הדבר מהווה חריגה מסמכותו כערכאת ביקורת מנהלית.

דיון והכרעה

7. דין הבקשה להידחות, וזאת אף מבלי להידרש לתגובת המשיבה. הלכה היא כי רשות ערעור על החלטות הנוגעות לעתירות אסיר אינה ניתנת כדבר שבשגרה והיא שמורה לאותם מקרים מיוחדים שבהם מתעוררת שאלה משפטית או סוגיה עקרונית, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים לבקשה. כך במיוחד כאשר עסקינן בערעור ב"גלגול שלישי" על החלטת ועדת השחרורים, והדברים כוחם יפה גם לעניין החלטת ועדת השחרורים בדבר הפקעת רישיון שחרור מותנה של אסיר (רע"ב 5153/18 פלוני נ' מדינת ישראל שירות בתי הסוהר, פסקה 7 (13.8.2018)); רע"ב 6934/17 פלוני נ' מדינת ישראל- היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 11 (3.10.2017)). העניין שלפניי איננו נמנה עם מקרים חריגים אלה, ומשכך הבקשה דינה להידחות כבר מטעם זה. למעלה מן הצורך אתיחס לטענות המבקש לגופן.

8. בפתח הדברים אעיר כי עניינו של המבקש מעורר קושי – מדובר במי שזהו לו מאסרו הראשון ושעבר תהליך שיקומי חיובי בין כותלי הכלא; ושהמשיבה הביעה הסכמתה לשחרורו המוקדם על תנאי בפני ועדת השחרורים. זאת ועוד, לאחר שחרורו מן הכלא השתלב המבקש בצורה חיובית בהוסטל שיקומי תוך שהוא משתף פעולה עם גורמי הטיפול ומתחיל את צעדיו הראשונים בשוק העבודה. ואולם, עם סיום תקופת שהותו בהוסטל חל מפנה משמעותי בהתנהגותו: המבקש ניתק קשר עם רש"א, נמנע מלמלא אחר תכנית השיקום שמחייבת המשך טיפול פרטני וקבוצתי, וחמור מכך – הוא שב להשתמש בסמים. חרף האמור ניסו גורמי הטיפול ברש"א להעניק למבקש הזדמנות נוספת והציעו לו להשתלב בתוכנית סגורה לגמילה מסמים, ואולם הוא סירב ועודנו מסרב, בטענה שאין לו את הכוחות להשתלב במסגרת כזו. משאלו הם פני הדברים נראה כי לא היה מנוס מהפקעת רישיון האסיר, ובדין הגיעה ועדת השחרורים למסקנתה זו.

יזכר כי נקודת המוצא לדיון היא שאסיר אינו אחוז בזכות קנויה לשחרורו המוקדם ממאסר, וההחלטה להפקיע את רישיון השחרור המותנה בנסיבות המקרה, נגזרת מכך (רע"ב 5153/18 פלוני נ' מדינת ישראל שירות בתי הסוהר, פסקה 9 (13.8.2018)). משניתנה לאסיר "הנחה" בדמות שחרור מוקדם, חובת ההוכחה היא עליו, ומצופה ממנו למלא אחר כל תו ותג מתנאי שחרורו ולאורך כל תקופת הרישיון. ברי כי עמידתו של המבקש רק בחלק מן התנאים ורק לחלק מן התקופה, אף אם עשה כן לעילא ולעילא, לא די בה. כך, הפרה מהותית של תנאי השחרור כבמקרה שלפנינו מעלה ספקות בנוגע להליך השיקומי שעבר האסיר והמסוכנות הנשקפת ממנו כיום. זאת ועוד, ישנה חשיבות מן ההיבט הציבורי לעצם ההקפדה על תנאי השחרור של אסיר ברישיון; והחוק אף נוקט לשון ברורה לעניין זה בסעיף 21 (ג), שקובע כי בבואה להחליט בבקשת הפקעה במקרה של הפרת תנאי מתנאי השחרור "תשקול הוועדה, כשיקול עיקרי, את אינטרס הציבור בקיומם של תנאי שחרור-על תנאי".

9. מכל מקום לעת הזו אין חולק כי החלטת הוועדה להפקיע את רישיונו של המבקש היא סבירה בנסיבות העניין ואין להתערב בה; טענתו של המבקש מופנית אפוא כנגד ההחלטה להפקיע את מלוא התקופה, זאת בלא לנכות ממנה את משך הזמן שבו שהה בהוסטל. סבורתני כי גם החלטה זו אינה מגלה עילה להתערבותו של בית משפט זה, ואפרט. משקבעה הוועדה כי יש להפקיע את רישיון האסיר, אזי בהתאם לסעיף 21 לחוק מסור לה שיקול דעת אם להפקיע את מלוא תקופת התנאי או חלק ממנה. יצוין בהקשר זה כי אכן נפלה טעות בהתייחסות של הוועדה להיקף שיקול הדעת המסור בידה, כפי שהבהיר גם בית המשפט: כך, במקרה שבו עבר האסיר המשוחרר עבירה נוספת בתקופת התנאי, ברירת המחלף הקבועה בסעיף 20 לחוק היא כי הוא ישוב לרצות את מלוא עונשו, למעט אם מתקיימות "נסיבות מיוחדות"; אולם שונה הדבר במקרה שהאסיר המשוחרר הפר את תנאי שחרורו. סעיף 21 איננו קובע כי האסיר ישוב לרצות את מלוא עונשו, אלא מורה לוועדה לשיקול את השיקולים השונים בעניינו של האסיר, ובהתאם לכך לקבוע את משך התקופה שאותה יחזור האסיר לרצות, אם בכלל (רע"ב 328/15 זלום נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה כו-כט לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' רובינשטיין (3.12.2015)). בענייננו נתנה הוועדה את דעתה למכלול השיקולים הרלוונטיים: התקופה שבה שהה המבקש בהוסטל, התנהגותו החיובית במסגרת זו, השתלבותו בשוק העבודה ונסיבות חייו; ומן הצד השני הפרת תנאי השחרור, חזרתו של המבקש לצריכת סמים, וסירובו לקבלת טיפול בעת הזו. לאחר שבחנה את מכלול השיקולים הגיעה הוועדה למסקנה כי יש להורות על החזרתו של המבקש למאסר למשך כל תקופת התנאי, וזאת בשים לב לכך שנסיבות המקרה מלמדות

שלא ניתן עוד ליתן אמון במבקש שימלא אחר תנאי שחרור נוספים, ככל שייקבעו;
ובדין נקבע כך.

סוף דבר, הבקשה נדחית. יש לקוות כי המבקש ישכיל לנצל את תקופת המאסר
שנותרה לו להשלמת ההליך הטיפולי ולחזרה לדרך הישר.

ניתנה היום, ט"ז בחשון התשע"ט (25.10.2018).

ש ו פ ט ת